

Raka vägen

NYHETER OCH INFORMATION FRÅN SKÅNETRAFIKEN. ONSDAG 9 FEBRUARI 2005

Hisnande raketfärd med spiralformad skönhet

Det har möjligen hänt att en och annan Malmöbo har passerat Bernard Kirschenbaums konstverk "Spiralformad monolit" (även kallad "Malmö Spiral") på Citadellsvägen vid Hjälmarekajen utan att märka det. Konstverket är visserligen inte särskilt diskret - 25 meter högt - men man behöver inte vara uttalat konstfientlig för att uppfatta den höga cementpelaren som en rent funktionell byggnad. Ett kraftigt ventilationsrör, en skorsten. Men cementpelarens diskreta skönhet blir uppenbar ju närmare konstverket man kommer, konstaterar Raka Vägens reporter.

När Skanska firade hundraårsjubileum 1987 ville företaget markera jubileet genom att skänka en skulptur till Malmö stad. Man gav professorn i skulptur på Konstakademien i Stockholm, Bernard Kirschenbaum, i uppdrag att skapa en skulptur som skulle knyta an både till Malmö och Skanskas verksamhet.

På avstånd ger den ett stramt, monumentalt intryck. Men ju närmare man kommer monoliten desto tydli-

gare blir de konstnärliga avsikterna. Pelarens inre och yttre sida ligger «om lott» så att en smal öppning bildas. I den grova gråvita ytan (en blandning av cement, vit marmorkross och sand) löper en decimetertjock mörkare rand med början vid pelarens botten. Därifrån slingrar den sig ett varv upp till krönet. En motsvarande mörk rand följer pelarens insida från toppen till marknivån.

Och det är här, från insidan, som konstverket ska upplevas. Nej, inte upplevas – upptäckas! Följ den sträva mjukt rundade utsidan tills den smala springan mot pelarens inre öppnar sig. Stig in. Efter ett par steg står du inne i ett djupt, dunkelt schakt. Trafikmullret dämpas. Vänd blicken uppåt mot ljuset, sakta om du har anlag för yrsel. Du befinner dig plötsligt i djupet av en brunn eller ett borrhål. Eller kanske är du förvandlad till en blodkropp på resa genom en oändlig pulsåder. Här «kan fantasin ta oss med på vilken hisnande raketfärd som helst», skrev den dåvarande konsthallschefen i Malmö, Sune Nordgren, när konstverket invigdes. Det är svindlande vackert.

Placeringen vid inre hamnen är också genomtänkt, och omdiskuterad. Kirschenbaums skulptur välkomnar sjöfarande resenärer till Malmö,

Som Frihetsgudinnan, fast i Malmö. Monoliten sedd från den nya Universitetsbron.

ungefär som Frihetsgudinnan bevakar hamninloppet i New York, har någon påpekat. Det sades innan bron byggdes, men placeringen i hamnen påminner alltjämt om den en gång livliga fartygstrafiken över Öresund.

Men all offentlig konst lever ett hårt liv. Kirschenbaums spiralformade monolit fungerar emellanåt både som klotterplank, vindskyddad grillplats och bekvämlighetsinrättning. Det var inte helt utan skäl som folkumorn redan tidigt gav konstverket namnet «Pissekuren». Men rostiga ölburkar och fräna odörer är världsliga ting. Här gäller samma förutsättningar som för all konst: att lyfta blicken, bildligt och bokstavligt, och se konstens skönhetsvärden i ett betydligt större perspektiv. Lars Nittve, chef för Moderna museet, tidigare chef på Rooseum i Malmö, påpekade i

samband med invigningen av skulpturen att den har mycket gemensamt med staden Malmö: «Lite grå och knappast flirtig, men däremot med en sorts tuffhet som jag föredrar före det pittoreska hos vissa grannstäder.»

TEXT OCH FOTO: PETER LÖFSTRÖM

Hisnande raketfärd. Bernard Kirschenbaums skulptur ska upplevas på nära håll, helst inifrån.

Fakta/Malmö spiral

«Spiralformad monolit» eller «Malmö Spiral» av Bernard Kirschenbaum, invigd 1987. Gäva från byggföretaget Skanska till Malmö stad. Skulpturen står vid Hjälmarekajen. Flera av Skånetrafikens bussar passerar förbi på Citadellsvägen och på andra gator i närheten. Skulpturen syns också på långt håll och kan med fördel betraktas från den nya Universitetsbron mellan Skeppsbron och Hjälmarekajen.